

The Change of Thaiyung Language

Khampha Amphatip^{1*}, Somchay Meksavanh², Toulaphone Thoummavong¹ and
Sivath Chandalad¹

Lao Language – Literature Department, Faculty of Languages, Souphanouvong University, Lao PDR

Abstract

This research is to study the change of Thaiyung language, particularly the change of words in Yang language that use in the three generation. There are 400 words are used to test the three generation at Namfa village, Viengphouka district, Luangnamtha province. There are 30 samples such as over 70 years old generation, 35-55 years old generation and 15-25 years old generation. The research is used linguistic separation use and linguistic voice translation criteria of words that use by three generations. The result found out that, there are three types of the same words used by three generations. There are four types of the same words used by two generations and there is a type of the different words used by three generations. The language used by three generations still use a lots of Yang words for communication. The first generation use Yang word (A) more than second and third generations. The second and third generations used Yang words with other words in social more than the first generation. And the third generation use other words (B) more than the first and second generations. This is because the third generation of teenagers is open and ready to accept new things all the time and prefer to use the national language (standard Lao language) to communicate with other ethnic groups in society. As a result, the use of the Yang language has diminished in daily life, or may have been used only when living with parents, families, and in a group of people who use the Yang language.

Keyword: change, language, Yang ethnic.

^{1*}**Correspondence:** Khampha
Amphaitip, Lao Language –
Literature Department, Faculty
of Languages, Souphanouvong
University, Tel: +856 20 5511
3119, Email:
Khmpha2007@hotmail.com
²International Relations Office

Article Info:

Submitted: Dec 12, 2021

Revised: Apr 26, 2022

Accepted: May 16, 2022

1. ພາກສະເໜີ

ການປ່ຽນແປງຂອງພາສາ (Language change) ແມ່ນ ວິວັດທະນາການຂອງພາສາໃນລັກສະນະທີ່ຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ ບໍ່ ວ່າຈະເປັນການປ່ຽນແປງທາງສຽງໄວຍາກອນ, ຄວາມໝາຍ, ຄຳ ສັບ ທີ່ສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ຕາມການເວລາ ແລະ ເກີດຂຶ້ນໄດ້ຈາກ ຫຼາຍປັດໄຈ ທັງປັດໄຈພາຍໃນ ແລະ ປັດໄຈພາຍນອກ.

ປັດໄຈພາຍໃນ (Internal factor) ເຊິ່ງແມ່ນປັດໄຈພາຍ ໃນພາສາເອງ ທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງຕາມແນວຄິດຂອງ ນັກພາສາສາດໄດ້ແກ່:

1. ຄວາມສົມດູນຂອງພາສາ (Symmetry) ເປັນຄຸນ ສົມບັດໜຶ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບລະບົບສຽງເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມສາ ມາດເຊັ່ນ: ຖ້າພາສານັ້ນມີສຽງສະຫຼະໜ້າກໍມັກຈະມີສຽງສະຫຼະ

ຫຼັງຄູ່ກັນ /i, i:, e, e:, ε, ε:/ ແລະ ມີສະຫຼະຫຼັງ /u, u:, o, o:, ɔ, ɔ:/ ຫາກມີການປ່ຽນແປງເກີດຂຶ້ນໃນພາສາ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມບໍ່ ສົມດູນຂອງລະບົບສຽງ, ລັກສະນະສົມດູນທີ່ເປັນທຳມະຊາດ ຂອງພາສາ ຈະຊຸກຍູ້ເຮັດໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສົມດູນແບບໃໝ່.

2. ຄວາມປະຢັດ (Economy) ໂດຍທົ່ວໄປລະບົບຂອງ ພາສາບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ມີຮູບພາສາສອງຮູບ ທີ່ມີຄວາມໝາຍຄືກັນ ທຸກຢ່າງມາໃຊ້ໃນພາສາເຊັ່ນ: ຄຳທີ່ຢືມຄວາມໝາຍຄືກັນຄຳທີ່ມີຢູ່ ກ່ອນແລ້ວ ເມື່ອຢືມມາຕ້ອງມີການປ່ຽນແປງທາງຄວາມໝາຍ ຫຼື ມີຂອບເຂດຂອງການໃຊ້ທີ່ຕ່າງກັນ ເພື່ອໃຫ້ຄຳທີ່ມີຢູ່ກ່ອນ ແລະ ຄຳທີ່ຢືມຄືງຢູ່ໄດ້ໃນພາສາ ຕົວຢ່າງ ໃນພາສາລາວມີຄຳວ່າ: ເດືອນ , ພະຈັນ, ດວງຈັນ, ຈັນທາ ມີຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈະຕ່າງກັນ

ບ່ອນລະດັບພາສາຄື “ເດືອນ” ຈະໃຊ້ໃນພາສາເວົ້າທົ່ວໄປ “ພະຈັນ, ດວງຈັນ, ຈັນທາ” ຈະໃຊ້ໃນພາສາຂຽນ ຫຼື ພາສາໃນ ວັນນະຄະດີ.

ປັດໄຈພາຍນອກ (External factor) ເຊິ່ງກໍແມ່ນປັດໄຈ ທີ່ເກີດຈາກສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ ມີຜົນເຮັດໃຫ້ພາສາມີການ ປ່ຽນໄປ ໄດ້ແກ່:

1. ການສຳຜັດພາສາ (Language contact) ເປັນປັດໄຈ ທີ່ເກີດກັບຜູ້ມີພາວະສອງພາສາ ຫຼື ຜູ້ມີພາວະຫຼາຍພາສາ. ຜົນ ຂອງການປ່ຽນແປງດັ່ງກ່າວຄື ເກີດການແຊກແຊງຂອງພາສາ ຫຼື ມີການຢືມໜ່ວຍທາງພາສາຈາກພາສາໜຶ່ງໄປໃຊ້ອີກພາສາໜຶ່ງ ເຮັດໃຫ້ເກີດໜ່ວຍໃໝ່ຂຶ້ນເຊັ່ນ ມີໜ່ວຍສຽງໃໝ່ ຫຼື ມີຄຳໃໝ່.

2. ປັດໄຈທາງສັງຄົມ (Social factors) ແມ່ນປັດໄຈ ທາງສັງຄົມທີ່ມີຜົນຕໍ່ການແປ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງພາສາເຊັ່ນ ເພດ, ອາຍຸ, ການສຶກສາ, ຊົນເຜົ່າ, ລະດັບຊັ້ນຂອງຜູ້ເວົ້າ, ຖິ່ນທີ່ຢູ່ ອາໄສ, ອິດທິພົນພາຍນອກ.

3. ປັດໄຈດ້ານຈິດຕະວິທະຍາຂອງຜູ້ເວົ້າພາສາ ຜູ້ເວົ້າພາ ສາຖິ່ນອາດມີທັດສະນະຄະຕິວ່າ ສຽງບາງສຽງໃນພາສາຂອງຕົນ ບໍ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງຜູ້ເວົ້າພາສາມາດຕະຖານ ຈິ່ງພະຍາຍາມ ໃຊ້ສຽງບາງສຽງ ເພື່ອຍົກລະດັບຊັ້ນຂອງຕົນເອງໃຫ້ທັນສະໄໝ ຫຼື ໃຫ້ເປັນທີ່ຍອມຮັບ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກຸ່ມໄວຮຸ່ນ ແລະ ຜູ້ມີ ການສຶກສາສູງ.

4. ຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າທາງວິທະຍາສາດ ຄວາມຈະ ເລີນດ້ານຕ່າງໆ ຍ່ອມສົ່ງຜົນໃຫ້ວັດຖຸສິ່ງຂອງຖືກດັດແປງຮູບລັກ ຫຼື ປ່ຽນວັດຖຸດິບທີ່ນຳມາຜະລິດໃຫ້ທັນສະໄໝເຊັ່ນ ການໃຊ້ພູ ສະຕິກແທນເຄື່ອງຈັກສານ, ການເລີກໃຊ້ເຄື່ອງພື້ນເມືອງ, ການບໍ ລິໂພກສະໄໝນິຍົມ, ການສ້າງເຮືອນດ້ວຍສະຖາປັດຕະຍະກຳ ສາດແບບໃໝ່ ໄດ້ສົ່ງຜົນໃຫ້ວິຖີຊີວິດຂອງຄົນໃນໝູ່ບ້ານປ່ຽນ ໄປ. ຄຳເກົ່າທີ່ເຄີຍໃຊ້ເອີ້ນຊື່ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ຄວາມຄິດເກົ່າອາດ ສູນຫາຍໄປ ແລະ ຮັບສັບໃໝ່ແທນ. (ສຸວັນທະນາ ລ່ຽມປະວັດ, 2560).

ການປ່ຽນແປງຂອງພາສາ ເມື່ອພິຈາລະນາຈາກແນວຄິດ ການລ່ອອກຂອງພາສາ (Linguistic divergence) ເຊິ່ງໝາຍ ເຖິງ ພາສາໃດພາສາໜຶ່ງແຕກຕົວກາຍເປັນພາສາຍ່ອຍຫຼາຍພາສາ ຫຼື ພາສາຍ່ອຍຕ່າງໆ ຂອງພາສາໃດພາສາໜຶ່ງ ພັດທະນາຄວາມ ແຕກຕ່າງນັ້ນ ຈົນກາຍເປັນຄົນລະພາສາ ໂດຍມີສາເຫດເນື່ອງມາ ຈາກການອົບພະຍົບ ແລະ ການຂາດການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນຂອງຜູ້ ເວົ້າພາສາດຽວກັນ, ເມື່ອດົນນານໄປຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ກໍຈະລົດນ້ອຍຖອຍລົງ. ພ້ອມດຽວກັນກໍຈະມີການລຸ່ມຂຶ້ນມາ ຂອງພາສາ (Linguistic convergence) ເຊິ່ງແມ່ນການທີ່ພາສາ ຕັ້ງແຕ່ 2 ພາສາຂຶ້ນໄປ ຕ່າງກໍປ່ຽນແປງໄປຈົນມີລັກສະນະຄ້າຍຄື ກັນ. ປາກົດການນີ້ເຮັດໃຫ້ພາສາຕ່າງໆ ເຊິ່ງແຕ່ກ່ອນຕ່າງກັນ ກາຍ ມາເປັນພາສາທີ່ຄ້າຍຄືກັນ. ຕາມລັກສະນະຂອງການລຸ່ມຂຶ້ນຂອງ ພາສານັ້ນໆ ໂດຍຈະເບິ່ງພື້ນທີ່ເປັນຫຼັກ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ ການຈຳແນກ

ພາສາຕາມພູມລຳເນົາຢ່າງມີຫຼັກການວ່າ ພາສາທີ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ໃກ້ ຄຽງກັນ ຍ່ອມມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນ ເພາະເກີດການລຸ່ມຂຶ້ນຫາກັນ ແລະ ເປັນຜົນຂອງການສຳຜັດພາສາ (Language contact) (ອຳ ມະຣາ ປຣະສິດຣັດຖະສິນ, 2542).

ຈາກແນວຄິດ ແລະ ຂໍ້ມູນທາງພາສາ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການທີ່ຜູ້ເວົ້າພາສາແຕ່ລະເຜົ່າຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼື ພື້ນທີ່ ແຕກຕ່າງກັນ ມີການສຳຜັດກັບພາສາທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງແຕກຕ່າງກັນ ອອກໄປ ອາດເປັນປັດໄຈ ເຮັດໃຫ້ພາສາທີ່ຜູ້ເວົ້າກຸ່ມໜຶ່ງໃຊ້ ປ່ຽນແປງໄປ ໂດຍທີ່ຜູ້ເວົ້າພາສາດຽວກັນອີກກຸ່ມໜຶ່ງບໍ່ມີໂອກາດ ໄດ້ຮັບຮູ້. ດັ່ງນັ້ນ, ການອາໄສຢູ່ຕ່າງພື້ນທີ່ ແລະ ຕ່າງສະພາບແວດ ລ້ອມ ອາດເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ພາສາຂອງຜູ້ເວົ້າແຕ່ລະກຸ່ມມີ ການປ່ຽນແປງແຕກຕ່າງກັນໄປ. ໃນຂະນະດຽວກັນກໍຍັງຄົງ ຮັກສາລັກ ສະນະຮ່ວມກັນບາງປະການໄວ້ເຊັ່ນ ຄຳສັບທີ່ໃຊ້ ຮ່ວມກັນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງລັກສະນະຮ່ວມດັ່ງກ່າວນີ້ອາດຈະ ເປັນລັກສະນະຂອງພາສາດັ້ງເດີມ ກ່ອນທີ່ຈະແຍກອອກຈາກກັນ ໄປຢູ່ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ.

ປັດຈຸບັນໃນ ສປປ ລາວ ການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສູນ ຫາຍຂອງພາສາເຜົ່າ ເຫັນວ່າ: ພາສາ ຕະຫຼອດຮອດພູມປັນຍາ ທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ເປັນຮາກເຫງົ້າຂອງຄວາມເປັນຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ພວມ ຕົກຢູ່ໃນພາວະວິກິດທີ່ສູນຫາຍ. ຍ່ອນມີການປະລະຫຼົງລົມ ບວກກັບການຫຼັ່ງໄຫຼເຂົ້າມາຂອງພາສາວັດທະນະທຳສະໄໝໃໝ່. ກະແສບໍລິໂພກນິຍົມ ລວມທັງເຕັກໂນໂລຢີທີ່ທັນສະໄໝ ໄດ້ໃຫ້ ຄວາມສະດວກສະບາຍ, ສາມາດຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງ ຕ້ອງການໄດ້ຢ່າງທັນການ, ເຮັດໃຫ້ສິ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງຄົນໃນ ທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະກຸ່ມຄົນຮຸ່ນໃໝ່ ທີ່ມັກມີການປຽບທຽບ ພາສາດັ້ງເດີມຂອງຕົນ ກັບພາສາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຢີສະໄໝໃໝ່ ອັນສົ່ງຜົນໃຫ້ເກີດມີການປ່ອຍປະລະເລີຍ ແລະ ຫຼົງລົມພາສາ ດັ້ງເດີມຂອງຕົນເອງ ຈົນກະທັ້ງເບິ່ງພາສາຂອງຕົນເອງເປັນພາສາ ທີ່ຫຼ້າຫຼັງ, ເປັນພາສາຂອງຜູ້ເຖົ້າ, ຜູ້ແກ່ ທີ່ຕາມສັງຄົມສະໄໝໃໝ່ ບໍ່ທັນ. ອີກປັດໄຈສຳຄັນໜຶ່ງ ແມ່ນຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະການປົກຄອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ໄດ້ ແນໃສ່ຈຸດສຸມການພັດທະນາທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ມີຄວາມສະດວກ ສະບາຍ, ຈິ່ງເຮັດໃຫ້ກຸ່ມຄົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ຫັນໄປແຂ່ງຂັນກັນທາງ ດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ປະກອບອາຊີບແບບໃໝ່ ທີ່ສະດວກ ສະບາຍ ຈົນເຮັດໃຫ້ຫຼົງລົມກິດຈະກຳທາງພາສາ ແລະ ວັດທະນະ ທຳ ທີ່ເຄີຍປະຕິບັດສືບທອດກັນມາເປັນເວລາດົນນານ ອັນເປັນ ສາເຫດສຳຄັນເຮັດໃຫ້ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ເກີດຄວາມບໍ່ເຂົ້າໃຈ, ບໍ່ໃສ່ໃຈ ທີ່ຈະສຶກສາພັດທະນາ ແລະ ສືບທອດພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ແບບດັ້ງເດີມຂອງຕົນ.

ພາສາເຜົ່າຍັງ ເຊິ່ງກໍເປັນມໍລະດົກອັນລ້ຳຄ່າຂອງພາສາ ແຫ່ງຊາດ ແຕ່ເນື່ອງຈາກໃນ ສປປ ລາວ ມີຜູ້ໃຊ້ພາສາເຜົ່າໄທຍັງບໍ່ ເທົ່າໃດຄົນ ບວກກັບສະພາບແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ ເຮັດໃຫ້ ພາສາເຜົ່າໄທຍັງໄດ້ມີການປ່ຽນແປງສູນຫາຍໄປ. ດັ່ງດຽວກັນກັບ

ພາສາເຜົ່າຢັ້ງບ້ານນ້ຳຟ້າ ເມືອງວຽງພູຄາ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ເຊິ່ງຜູ້ວິໄຈໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າໄປໝູ່ບ້ານ ແລະ ໄດ້ສົນທະນາກ່ຽວກັບເລື່ອງພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ ປາກົດວ່າ: ຄົນຮຸ່ນໃຫມ່ ເວົ້າ ແລະ ໃຊ້ພາສາໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນສ່ວນໃຫຍ່ໃຊ້ພາສາລາວມາດຕະຖານ. ດັ່ງນັ້ນ, ພາສາເຜົ່າໄທຍັງຈຶ່ງມີທ່າອ່ຽງເປັນພາສາທີ່ກຳລັງຈະວິກິດສູນຫາຍ. ດັ່ງຜົນການສຶກສາຂອງ ສຸວິໄລ ເປຣມສິລິຣັດ (2549) ທີ່ກ່າວວ່າ ປັດຈຸບັນຢ່າງນ້ອຍ ພາສາທີ່ກຳລັງຢູ່ໃນພາວະວິກິດໃກ້ຈະສູນຫາຍ ແລະ ມີຫຼາຍພາສາຢູ່ໃນພາວະກົດຖອຍ ເນື່ອງຈາກເຈົ້າຂອງພາສາໃຊ້ພາສາອື່ນໃນຊີວິດປະຈຳວັນຫຼາຍກວ່າພາສາແມ່ຂອງຕົນເອງ. ສອດຄ່ອງກັບ ພິລະວັດ ອັດລະວັນນາກຸນ ກ່າວເຖິງການວິກິດສູນຫາຍຂອງພາສາຄື ການສູນຫາຍຂອງພາສາເປັນການປ່ຽນແປງຢ່າງໜຶ່ງ ເມື່ອມີການປ່ຽນແປງດ້ານຄວາມຄິດ, ການປະພຶດປະຕິບັດຂອງຜູ້ໃຊ້ພາສາທີ່ເຫັນວ່າ ພາສາແບບເກົ່ານັ້ນ ບໍ່ຊັດເຈນກໍນຳເອົາອັນໃຫມ່ ເຊິ່ງອາດຢືມຈາກບ່ອນອື່ນ ຫຼື ສ້າງຂຶ້ນໃໝ່ມາໃຊ້ປະຕິບັດແທນ; ສ່ວນອັນເກົ່າທີ່ມີຢູ່ກໍ່ອ່ອນຮຸນຫາຍໄປ.

ການປ່ຽນແປງທາງພາສາເຜົ່າ ບໍ່ໄດ້ເກີດຈາກສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ເປັນການເກີດຈາກຜົນກະທົບຫຼາຍພາກສ່ວນ ທັງທີ່ສືບເນື່ອງມາຈາກບັນຫາການບໍລິຫານ, ການປົກຄອງ ຫຼື ຜົນຈາກການພັດທະນາປະເທດຊາດ ໂດຍເນັ້ນຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານວັດຖຸນິຍົມ, ບໍລິໂພກນິຍົມ; ຈົນເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ສູນເສຍເອກກະລັກທາງພາສາຊົນເຜົ່າ. ນອກນັ້ນ ອາຍຸກໍ່ເປັນປັດໄຈສຳຄັນໜຶ່ງ ທີ່ເປັນຕົວກຳນົດໃຫ້ຜູ້ເວົ້າພາສາມີສະຖານະພາບທາງສັງຄົມຕ່າງກັນ ເພາະວ່າຄົນທີ່ອາຍຸຕ່າງກັນຍ່ອມໃຊ້ພາສາຕ່າງກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຫາກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າພາສາຕັ້ງແຕ່ສະໄໝຄົນຮຸ່ນເກົ່າໄປຈົນເຖິງພາສາຂອງຄົນຮຸ່ນໃໝ່ ອາດເຮັດໃຫ້ເຫັນເຖິງພາບຂອງພາສາທີ່ປ່ຽນແປງຕັ້ງແຕ່ອະດີດໄປຈົນເຖິງອະນາຄົດໄດ້. ຈາກເຫດຜົນດັ່ງກ່າວນີ້; ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ຄົນຄວ້າມີຄວາມສົນໃຈສຶກສາຫົວຂໍ້ການປ່ຽນແປງພາສາເຜົ່າຢັ້ງ ເພື່ອຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການສຶກສາພາສາເຜົ່າຢັ້ງໃນ ສປປ ລາວ ກັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງຖິ່ນອື່ນໆ ແລະ ເພື່ອຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ດີໃນດ້ານພາສາ ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະຫວັດສາດ. ທັງເປັນການບັນທຶກພາສາຖິ່ນຕະກູນໄຕ ເຊິ່ງຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການສຶກສາວິໄຈພາສາຊົນເຜົ່າ ທີ່ອາໄສຢູ່ອະນຸພາກພື້ນລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງໃນໂອກາດຕໍ່ໄປ.

ຈຸດປະສົງ ເພື່ອສຶກສາການປ່ຽນແປງດ້ານການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງທີ່ໃຊ້ສື່ສານໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄົນ 3 ຮຸ່ນອາຍຸ.

2. ວິທີດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ

2.1 ການເລືອກປະຊາກອນ

ຜູ້ວິໄຈໄດ້ເລືອກຜູ້ໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ້ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນບ້ານນ້ຳຟ້າ ເມືອງວຽງພູຄາ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ໂດຍກຳນົດຄຸນສົມບັດຜູ້ບອກພາສາຄື: ເປັນຜູ້ໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ້ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນ, ມີອະໄວຍະວະໃນການອອກສຽງພາສາຄົບຖ້ວນສົມບູນ, ສາມາດອອກສຽງໄດ້ຊັດເຈນ, ມີປະສາດຫູທີ່ໃຊ້ການໄດ້, ມີໄຫວ

ພົບໃນການໂຕ້ຕອບ-ຖາມຄຳຖາມໄດ້ຄ່ອງແຄ້ວ, ມີຄວາມສົນໃຈ ແລະ ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືໃນການຖາມ-ຕອບຄຳຖາມ. ແບ່ງອອກເປັນ 3 ຮຸ່ນອາຍຸ (ຮຸ່ນອາຍຸລະ 10 ຄົນ), ບໍ່ຈຳກັດເພດ; ລວມທັງໝົດ 30 ຄົນ ດັ່ງນີ້:

1) ອາຍຸ 70 ປີຂຶ້ນໄປ: ເປັນບຸກຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ພໍ່ແມ່ ແລະ ຄູ່ສົມລົດກໍ່ເປັນຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ບໍ່ເຄີຍຍ້າຍບ້ານ, ລະດັບການສຶກສາບໍ່ເກີນພາກບັງຄັບ (ພາກປະຊາສຶກສາ).

2) ອາຍຸ 35-55 ປີ: ເປັນບຸກຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ພໍ່ແມ່ ແລະ ຄູ່ສົມລົດກໍ່ເປັນຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ບໍ່ເຄີຍຍ້າຍບ້ານ, ລະດັບການສຶກສາບໍ່ຈຳກັດ.

3) ອາຍຸ 15-25 ປີ: ເປັນບຸກຄົນທີ່ເກີດໃນບ້ານ, ພໍ່ແມ່ກໍ່ເປັນຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ. ເປັນປະຊາຊົນ, ນັກຮຽນ ແລະ ພະນັກງານກໍ່ໄດ້.

2.2 ເຄື່ອງມືໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

1). ລາຍການຄຳສັບ ສຳລັບສອບຖາມຜູ້ບອກພາສາ ຈຳນວນ 400 ຄຳສັບ ແບ່ງເປັນ 7 ໝວດ ຂອງ ນັ້ນທະພອນ ນິວຈິນດາ.

2). ຕາຕະລາງ ບັນທຶກການໃຊ້ຄຳສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ຂອງຜູ້ບອກພາສາ ທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ ເພື່ອເປັນຫົວຂໍ້ໃນການສຳພາດ.

3). ສັດທະອັກສອນ (Phonetic alphabet) ໃນການຈົດບັນທຶກສຽງຂອງຜູ້ບອກພາສາ ໂດຍຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ສັດທະອັກສອນ IPA (International Phonetic Association) ເປັນຕົວຖ່າຍທອດສຽງໃນພາສາ. ສ່ວນສຽງວັນນະຍຸດນັ້ນບັນທຶກ ໂດຍໃຊ້ໝາຍເລກກຳກັບ.

4). ອຸປະກອນບັນທຶກສຽງ ສຳລັບບັນທຶກສຽງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ແລະ ກ້ອງຖ່າຍຮູບ ເພື່ອຖ່າຍຮູບປະກອບຂໍ້ມູນ.

2.3 ວິທີເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ລະບຽບວິທີການສຶກສາພາກສະໜາມ ເຊິ່ງມີຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

1). ນັດຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນມາລວມກັນ ເພື່ອໃຫ້ຄົນໜຶ່ງເປັນຜູ້ບອກພາສາ (ຄຳສັບ). ສ່ວນຜູ້ອື່ນໆເປັນຜູ້ກວດສອບຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຄຳສັບ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງຄຳສັບ.

2). ສຳພາດຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ຕາມແບບສຳພາດແບບບໍ່ມີໂຄງສ້າງ ຫາກມີຄຳສັບໃດບໍ່ຊັດເຈນກໍ່ຈະໃຊ້ວິທີຖືກຕົວຢ່າງຄຳນັ້ນໃນບໍລິບົດ ຫຼື ໃຊ້ແຜ່ນພາບ ລວມທັງອຸປະກອນຈົງປະກອບໃນການສຳພາດ.

3). ຈົດກ່າຍບັນທຶກຂໍ້ມູນ ດ້ວຍສັດທະອັກສອນ ພ້ອມທັງຈົດຄຳອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມຈາກຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ.

4). ຜູ້ວິໄຈເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆໃນທ້ອງຖິ່ນກັບຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ເພື່ອສັງເກດ ແລະ ຟັງການສົນທະນາຂອງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ.

2.4 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ຜູ້ວິໄຈໄດ້ພິຈາລະນາຕາມແກນດັ່ງນີ້:

ແກນທີ 1: ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຄຳສັບດຽວກັນບໍ່ວ່າຄຳນັ້ນໆ ຈະ

1). ແກນແຍກການໃຊ້ຄຳສັບຂອງຜູ້ບອກພາສາທັງສາມ
ຮຸ່ນອາຍຸ

ເປັນຄຳພະຍາງດຽວ ຫຼື ຫຼາຍພະຍາງ ຫາກຄວາມແຕກຕ່າງນັ້ນ ບໍ່
ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ດ້ວຍແກນການແປສຽງ ຜູ້ວິໄຈຈະຈັດເປັນ
ຄົນລະຄຳສັບ

ແປສຽງທາງພາສາສາດດັ່ງນີ້:

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ຮຸ່ນອາຍຸ1,2	ຮຸ່ນອາຍຸ3
ຈອກ	/tu:ai ² /	/tu:ai ² /	/cho:k ⁵ /

ແກນທີ 2: ຄຳສອງຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຄຳສັບດຽວກັນ ຫາກມີບາງພະຍາງຕ່າງກັນ ແລະ ຄວາມຕ່າງຂອງພະຍາງນັ້ນສາມາດອະທິບາຍ
ໄດ້ດ້ວຍແກນການແປສຽງ ຜູ້ວິໄຈຈະຈັດໃຫ້ເປັນຮູບແປຂອງສັບດຽວກັນ. ການແປສຽງຂອງຄຳທີ່ຈັດເປັນສັບດຽວກັນ ຈະມີຄວາມໝາຍ
ຄືທີ່ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ດ້ວຍແກນທາງສຽງດັ່ງນີ້:

1. ການແປສຽງພະຍັນຊະນະ: ການແປສຽງພະຍັນຊະນະຂອງຄຳທີ່ຈັດເປັນຄຳສັບດຽວກັນນັ້ນ ຈາກຂໍ້ມູນສາມາດອະທິບາຍ
ຄວາມໝາຍຄືກັນເລື່ອງສັດທະລັກສະນະເຊັ່ນ: ລັກສະນະການອອກສຽງ ແລະ ການສູນສຽງ

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ຮຸ່ນອາຍຸ2,3
ຜັກ	/pi:at ¹ /	/pi:ak ¹ /

ສຽງພະຍັນຊະນະທ້າຍ ສຽງ /t/ ແລະ ສຽງ /k/ ໃນຄຳວ່າ /pi:at¹-/pi:ak¹/ ຄືກັນໃນແງ່ລັກສະນະຂອງການອອກສຽງຄື ບໍ່
ກ້ອງ ແຕ່ຕ່າງກັນຈຸດຜະລິດສຽງລະຫວ່າງລິ້ນແຂ້ວເທິງແລະກົກລິ້ນ. ຜູ້ວິໄຈຈັດເປັນຄຳສັບດຽວກັນ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ຮຸ່ນອາຍຸ1,2	ຮຸ່ນອາຍຸ3
ດອກແຄ	/do:k ⁶ ke: ² /	/do:k ⁶ k ^h e: ³ /

ຄຳວ່າ /do:k⁶ ke:²/ ແລະ /do:k⁶ k^he:³/ ເປັນຮູບແປຂອງສັບດຽວກັນຄື /do:k⁶ k^he:³/ ເປັນສັບພາສາລາວພື້ນຖານ ແລະ ມີ
ຄວາມຄ້າຍຄືກັນທາງສັດທະສາດ.

2. ການແປສຽງສະຫຼະ: ການແປສຽງສະຫຼະບາງສຽງຈັດເປັນຮູບແປຂອງຄຳສັບດຽວກັນ ຫາກສາມາດອະທິບາຍຄວາມຄືກັນ
ດ້ານສັດທະລັກສະນະເຊັ່ນ ລະດັບຂອງລິ້ນ, ສ່ວນຂອງລິ້ນ

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ຮຸ່ນອາຍຸ2	ຮຸ່ນອາຍຸ3
ຄາດ	/la ^{o3} sa:ŋ ³ /	/li:at ⁵ sa:ŋ ³ /	/la:o ³ sai ² /

ແກນທີ 3: ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຄຳສັບນັ້ນ ຫາກມີພະຍາງຫຼັກຄື ພະຍາງທີ່ສະແດງຄວາມໝາຍເດັ່ນຄືກັນ ແລະ ມີການປ່ຽນແປງບາງ
ພະຍາງ ເຊິ່ງສາມາດອະທິບາຍໄດ້ດ້ວຍແກນທາງໜ່ວຍຄຳເຊັ່ນ: ການລຸດ ຫຼື ເພີ່ມພະຍາງ ຫຼື ປ່ຽນບາງພະຍາງ ຜູ້ວິໄຈຈັດວ່າເປັນຮູບແປ
ຂອງສັບດຽວກັນ

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ຮຸ່ນອາຍຸ1,2	ຮຸ່ນອາຍຸ3
ຮ້ອນເອົ້າ	/ʔaŋ ² ʔam ¹ /	/ʔaŋ ² ʔam ¹ /	/ʔaŋ ² /

ແກນທີ4: ຄຳທີ່ເກີດຈາກການຮ່ວມກັນຂອງໜ່ວຍຄຳ 2 ໜ່ວຍຄຳທີ່ມີໜ່ວຍຄຳໜຶ່ງແຕກຕ່າງກັນ ເຖິງຈະມີໜ່ວຍຄຳຮ່ວມ ຫຼື ຄື
ກັນຢູ່ໜ່ວຍຄຳໃດໜຶ່ງ ຜູ້ວິໄຈຈັດເປັນຄົນລະຄຳສັບ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ຮຸ່ນອາຍຸ2
ປິ່ນປົກຜົມ	/sap ⁷ fa:i ³ /	/sap ⁸ chao ⁵ /

ແກນທີ 5: ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຄຳສັບບາງຄຳເຖິງແມ່ນຈະເຂົ້າແກນທີສອງຄື ການແປສຽງ ແຕ່ເນື່ອງຈາກຄຳນັ້ນເປັນສັບພື້ນຖານ ແລະ ຮ່ວມ
ພາສາຕະກຸນໄຕ ເຊິ່ງມີສຽງປະຕິພາກລະຫວ່າງພາສາ ອັນສະແດງລັກສະນະສະເພາະຂອງພາສາໄຕກຸ່ມຍ່ອຍໄດ້ ທັງເອກະສານງານວິໄຈ
ລະບຸວ່າເປັນສັບພາສາເຜົ່າໄທຍັ່ງ, ສັບພາສາຖິ່ນກາງ, ສັບພາສາລາວມາດຕະຖານ ຜູ້ວິໄຈຈະຈັດເປັນຄົນລະຄຳສັບ

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ	ພາສາຍັ່ງ	ພາສາລາວພື້ນຖານ	ຮຸ່ນອາຍຸ3
ສີໄຄ	/hw:m ⁴ me:o ³ /	/si: ⁴ k ^h ai ³ /	/si: ⁴ k ^h ai ³ /

3). ສົມທຽບການໃຊ້ຄຳສັບພາສາເຜົ່າຍັ່ງທີ່ໃຊ້ໃນຊີວິດ
ປະຈຳວັນລະຫວ່າງຜູ້ບອກພາສາ ໂດຍຄິດເປັນສ່ວນຮ້ອຍ.

$$\frac{250 \times 100}{400} = 62.5 \text{ ສ່ວນຮ້ອຍ}$$

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນຈຳນວນ
250 ຄຳສັບ, ຄິດໄລ່ເປັນອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍດັ່ງນີ້:

- 3. ຜົນໄດ້ຮັບ
- 3.1 ການປ່ຽນແປງດ້ານການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ່ງ

ຜູ້ວິໄຈໄດ້ພິຈາລະນາຈາກການແປດ້ານການໃຊ້ສັບພາສາ ເຜົ່າຢັ້ງທີ່ໃຊ້ສື່ສານກັນໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ເຊິ່ງໃຊ້ຂໍ້ມູນຄຳສັບຈຳນວນ 400 ຄຳສັບ ຈາກຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ ເພື່ອມາ ວິເຄາະເບິ່ງການປ່ຽນແປງດ້ວຍເກນດັ່ງນີ້:

- ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນ
- ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນ
- ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຕ່າງກັນ

3.1.1 ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນ

ແມ່ນຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1,2,3 ໃຊ້ຄຳສັບ ດຽວກັນ ຫຼື ຮູບແປຂອງຄຳສັບດຽວກັນ. ຈາກການສຳພາດພົບວ່າ ຕົວຢ່າງ:

ຄຳສັບລາວມາດຕະຖານ	ຄຳສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1, 2, 3
- ຫົວ /hu:a ⁴ /	ເຈົາ /chao ¹ /	ເຈົາ /chao ¹ /
- ຫູ /hu: ⁴ /	ບາເລືອ /ba: ² lu: ^{a3} /	ບາເລືອ /ba: ² lu: ^{a3} /
- ຜົມ /p ^h om ² /	ປ່ຽມ /pi:am ² /	ປ່ຽມ /pi:am ² /
- ຫົວໃຈ /hu:a ⁴ chai/	ເຈົາຊີ້ /chao ¹ su: ² /	ເຈົາຊີ້ /chao ¹ su: ² /
- ຂົນ /k ^h on ⁴ /	ປິນ /pun ¹ /	ປິນ /pun ¹ /

2). ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາອື່ນຄືກັນ

ແມ່ນຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາເຜົ່າຢັ້ງ ທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາລາວມາດຕະຖານ ແລະ ພາສາລາວກຸ່ມອື່ນໆ ຫຼື ເປັນຄຳສັບ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃໝ່ ເຂົ້າໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນ. ເຊິ່ງຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ສັນຍະລັກ B ສະແດງຮູບແບບການໃຊ້ຄຳສັບພາສາອື່ນ. ຈາກການ ວິໄຈພົບວ່າ ທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄຳສັບພາສາອື່ນນຳກັນ ມີ 83 ຄຳສັບ ເທົ່າກັບ 20.75 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ຄຳສັບລາວມາດຕະຖານ	ຄຳສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1, 2, 3
- ຕາ (ອະໄວຍະວະມອງເຫັນ) /ta: ¹ /	ຕາ /ta: ¹ /	ຕາ /ta: ¹ /
- ໂມງ (ວັດຖຸ) /mo:ŋ ³ /	ໂມງ /mo:ŋ ³ /	ໂມງ /mo:ŋ ³ /
- ຫວດ (ໃຊ້ໜຶ່ງເຂົ້າໜຽວ) /hu:at ⁴ /	ຫວດ /hu:at ⁴ /	ຫວດ /hu:at ⁴ /
- ກ້ອຍ (ຊື່ອາຫານ) /ko:i ⁵ /	ກ້ອຍ /ko:i ⁵ /	ກ້ອຍ /ko:i ⁵ /
- ເຕົ້າ (ສັດ) /tao ⁵ /	ເຕົ້າ /tao ⁵ /	ເຕົ້າ /tao ⁵ /

3). ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງຮ່ວມກັບສັບພາສາອື່ນຄືກັນ

ແມ່ນການໃຊ້ສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງຮ່ວມກັບສັບພາສາອື່ນ. ເຊິ່ງຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ສັນຍະລັກ AB ສະແດງຮູບແບບການໃຊ້ສັບພາສາຮ່ວມກັບສັບພາສາອື່ນ. ຈາກການວິໄຈພົບວ່າ ທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາໃນລັກສະນະນີ້ ມີ 26 ຄຳສັບ ເທົ່າກັບ 6.5 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ຄຳສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1, 2, 3
- ມິດ /mit ⁵ /	ຊາມິດ /sa: ³ mit ⁸ /	ຮູ້ /mit ⁵ /

ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບດຽວກັນ ມີຈຳນວນ 285 ຄຳສັບ ເທົ່າກັບ 71.25 ສ່ວນຮ້ອຍ ເຊິ່ງແບ່ງເປັນ 3 ຮູບແບບ ດັ່ງ ນີ້:

1). ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງຄື ກັນ

ແມ່ນຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄຳສັບ ພາສາເຜົ່າຢັ້ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນຮວມກັນ ຫຼື ໃຊ້ຄຳດຽວກັນ. ເຊິ່ງ ຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ສັນຍະລັກ A ເພື່ອສະແດງຮູບແບບການໃຊ້ຄຳສັບ ພາສາເຜົ່າຢັ້ງ. ຈາກການວິໄຈພົບວ່າ ທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາ ເຜົ່າຢັ້ງຮ່ວມກັນ ມີ 176 ຄຳສັບ, ເທົ່າກັບ 44 ສ່ວນຮ້ອຍ.

- ໜັ້ໜັ້ງ	ໜັ້ໜັ້ງ	/mo: ⁶ naŋ ² /
/mo: ⁶ nuŋ ⁶ /	/mo: ⁶ naŋ ² /	ຫຼື /mo: ⁶ nuŋ ⁶ /
- ແວ່ນຕາ	ແຈ້ງຕາ	/che:ŋ ⁵ ta: ¹ /
/vɛ:n ² ta: ¹ /	/che:ŋ ⁵ ta: ¹ /	ຫຼື /vɛ:n ² ta: ¹ /
- ສາຍແອວ	ຊັບແອວ	/sap ⁷ ʔɛ:o ¹ /
/sa:i ⁴ ʔɛ:o ¹ /	/sap ⁷ ʔɛ:o ¹ /	ຫຼື /sa:i ⁴ ʔɛ:o ¹ /
- ຜັກກາດ	ປຽກກາດ	/pi:ak ¹ ka:t ⁶ /
/p ^h ak ⁷ ka:t ⁶ /	/pi:ak ¹ ka:t ⁶ /	ຫຼື /p ^h ak ⁷ ka:t ⁶ /

3.1.2 ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນ

ແມ່ນຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ, ສັບພາສາອື່ນ ຫຼື ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງຮ່ວມກັບສັບພາສາອື່ນຄືກັນ. ການໃຊ້ລັກສະນະນີ້ ມີ 99 ຄຳສັບ ເທົ່າກັບ 24.75 ສ່ວນຮ້ອຍ. ແບ່ງເປັນ 4 ຮູບແບບຄື:

1). ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸທີ 1, 2 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ ແລະ ຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ ມີ 63 ຄຳສັບ, ເທົ່າກັບ 15.75 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1, 2	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 3
- ສາລີ	ລຸ່ໄຕ້	ລຸ່ໄຕ້	ສາລີ
/sa: ⁴ li: ³ /	/lu: ² tai ⁵ /	/lu: ² tai ⁵ /	/sa: ⁴ li: ³ /
- ຕະກຽງ	ຕີ້ຕັ້ງ	ຕີ້ຕັ້ງ	ຕະກຽງ
/ta ⁷ ki:ŋ ¹ /	/ti: ² taŋ ² /	/ti: ² taŋ ² /	/ta ⁷ ki:ŋ ¹ /
- ຟ້າຮ້ອງ	ເປ້ຍໄລດັງ	ເປ້ຍໄລດັງ	ຟ້າຮ້ອງ
/fa: ⁵ ho:ŋ ⁵ /	/pi: ⁵ lai ³ daŋ ¹ /	/pi: ⁵ lai ³ daŋ ¹ /	/fa: ⁵ ho:ŋ ⁵ /
- ແຫວນ	ຊັບເຟິງ	ຊັບເຟິງ	ແຫວນ
/vɛ:n ⁴ /	/sap ⁸ fəŋ ³ /	/sap ⁸ fəŋ ³ /	/vɛ:n ⁴ /
- ນິ້ວ	ແຍ້ງ	ແຍ້ງ	ນິ້ວ
/ni: ⁵ /	/nyi:ŋ ⁵ /	/nyi:ŋ ⁵ /	/ni: ⁵ /

2). ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ ແລະ ຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3 ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ ມີ 5 ຄຳສັບ ເທົ່າກັບ 1.25 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3
- ບັ້ງນ້ຳ	ບັ້ງກຸດ	ບັ້ງກຸດ	ບັ້ງນ້ຳ
/baŋ ⁵ nam ³ /	/baŋ ⁵ kut ⁷ /	/baŋ ⁵ kut ⁷ /	/baŋ ⁵ nam ³ /
- ຕຸ້ມ(ບ່ອນຂັງສັດ)	ລືກໄຊ	ລືກໄຊ	ຕຸ້ມ
/tum ⁵ /	/lu:k ⁸ sai ³ /	/lu:k ⁸ sai ³ /	/tum ⁵ /
- ມີ	ຟິງ	ຟິງ	ມີ
/mu: ³ /	/fuŋ ³ /	/fuŋ ³ /	/mu: ³ /

3). ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ, ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3 ໃຊ້ສັບຢັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ ມີ 14 ຄຳສັບ, ເທົ່າກັບ 3.5 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ສັບພາສາເຜົ່າຢັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3
- ຄ້ອນຕີ	ຮວັນລີ້	ຮວັນລີ້	ຮວັນລີ້/ຄ້ອນຕີ
/k ^h o:n ⁵ ti: ¹ /	/hwan ³ li: ² /	/hwan ³ li: ² /	/hwan ³ li: ² / ຫຼື /k ^h o:n ⁵ ti: ¹ /
- ຫວີ	ຝັກລອຍ	ຝັກລອຍ	ຝັກລອຍ/ຫວີ
/vi: ⁴ /	/fak ⁵ lo:i ³ /	/fak ⁵ lo:i ³ /	/fak ⁵ lo:i ³ / ຫຼື /vi: ⁴ /
- ຖົງ	ໝາດ	ໝາດ	ໝາດ/ຖົງ
/t ^h oŋ ⁴ /	/ma:t ⁵ /	/ma:t ⁵ /	/ma:t ⁵ / ຫຼື /t ^h oŋ ⁴ /

- ຄໍ່າ	ຈັງຮໍ່າ	ຈັງຮໍ່າ	ຈັງຮໍ່າ/ຄໍ່າ
/k ^h am ² /	/cha:ŋ ¹ ham ³ /	/cha:ŋ ¹ ham ³ /	/cha:ŋ ¹ ham ³ / ຫຼື /k ^h am ² /
- ປັ້ງ (ກະລິຍາ)	ຊາ	ຊາ	ຊາ/ປັ້ງ
/piŋ ⁵ /	/sa: ³ /	/sa: ³ /	/sa: ³ / ຫຼື /piŋ ⁵ /

4). ຄໍ່າສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ1,2 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ ແລະ ຮຸ່ນອາຍຸທີ3 ໃຊ້ສັບຍັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ ມີ 17 ຄໍ່າສັບ, ເທົ່າກັບ 4.25 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ຄໍ່າສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ1,2	ຮຸ່ນອາຍຸທີ3
- ດິນ	ນາມ	ນາມ	ນາມ/ດິນ
/din ¹ /	/na:m ¹ /	/na:m ¹ /	/na:m ¹ / ຫຼື /din ¹ /
- ຝົນຕົກ	ຫຸນເຕົ່າ	ຫຸນເຕົ່າ	ຫຸນເຕົ່າ/ຝົນຕົກ
/fon ⁴ tok ⁷ /	/hun ⁴ tao ² /	/hun ⁴ tao ² /	/hun ⁴ tao ² / ຫຼື /fon ⁴ tok ⁷ /
- ເຕົ່າໄຟ	ກອງເຕົ່າ	ກອງເຕົ່າ	ກອງເຕົ່າ/ເຕົ່າໄຟ
/tao ¹ fai ³ /	/kɔ:ŋ ¹ tao ² /	/kɔ:ŋ ¹ tao ² /	/kɔ:ŋ ¹ tao ² / ຫຼື /tao ¹ fai ³ /
- ໝວກ	ມ້າວ	ມ້າວ	ມ້າວ/ໝວກ
/mu:ak ⁶ /	/ma:o ⁵ /	/ma:o ⁵ /	/ma:o ⁵ / ຫຼື /mu:ak ⁶ /

3.1.3 ຄໍ່າສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຕ່າງກັນ

ແມ່ນຄໍ່າສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ບໍ່ຄືກັນເຊັ່ນ: ຮຸ່ນອາຍຸທີ1 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ, ຮຸ່ນອາຍຸທີ2 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຮ່ວມກັບສັບພາສາອື່ນ ແລະ ຮຸ່ນອາຍຸທີ3 ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ. ການໃຊ້ສັບໃນລັກສະນະນີ້ມີ 16 ຄໍ່າສັບ, ເທົ່າກັບ 4 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

ສັບພາສາກາງ	ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 1	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 2	ຮຸ່ນອາຍຸທີ 3
- ປ່າໄມ້	ເດີດ່ອງ	ເດີດ່ອງ	/dɔ: ⁷ dɔ:ŋ ² /	ປ່າໄມ້
/pa: ² mai ⁵ /	/dɔ: ⁷ dɔ:ŋ ² /	/dɔ: ⁷ dɔ:ŋ ² /	/pa: ² mai ⁵ /	/pa: ² mai ⁵ /
- ຄົກ	ຕວງ	ຕວງ	/tu:an ¹ /	ຄົກ
/k ^h ok ⁸ /	/tu:an ¹ /	/tu:an ¹ /	/k ^h ok ⁸ /	/k ^h ok ⁸ /
- ສາກ	ແຈ່ນ	ແຈ່ນ	/che:n ² /	ສາກ
/sa:k ⁶ /	/che:n ² /	/che:n ² /	/sa:k ⁶ /	/sa:k ⁶ /
- ຊາຍ (ແຮ່ຊາຍ)	ນາມເຊືອຍ	ນາມເຊືອຍ	/na:m ³ su:ai ³ /	ຊາຍ
/sa:i ³ /	/na:m ³ su:ai ³ /	/na:m ³ su:ai ³ /	/sa:i ³ /	/sa:i ³ /
- ຝາດ (ລິດຊາດ)	ເຫວີອດ	ເຫວີອດ	/vu:at ⁴ /	ຝາດ
/fa:t ⁶ /	/vu:at ⁴ /	/vu:at ⁴ /	/fa:t ⁶ /	/fa:t ⁶ /

ຈາກການວິໄຈເຫັນວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຂ້ອນຂ້າງຫຼາຍກວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ2,3 ແລະ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນຫຼາຍກວ່າຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2,1. ສະນັ້ນ, ເມື່ອພິຈາລະນາການໃຊ້ຄໍ່າສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ (A), ສັບພາສາອື່ນ (B), ຄໍ່າສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ (AB) ຂອງຜູ້ບອກພາສາແຕ່ລະຮຸ່ນອາຍຸ ຈຶ່ງສາມາດສະຫຼຸບດັ່ງໃນຕາຕະລາງ 1 ແລະ ຮູບພາບ 1 ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ (A) ຫຼາຍທີ່ສຸດເຖິງ 291 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 72.75%, ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ (AB) 26 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 6.5%, ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ (B) 83 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 20.75%. ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2 ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ (A) ຫຼາຍທີ່ສຸດ 256 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 64%, ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ (AB) 56 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 14%

ແລະ ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ (B) 88 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 22%. ສ່ວນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ3 ໃຊ້ຄໍ່າສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງ (A) ຫຼາຍທີ່ສຸດ 176 ເທົ່າ 44%, ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ (AB) 57 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 14.25% ແລະ ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ (B) 167 ຄໍ່າສັບ ເທົ່າ 41.75%.

4. ວິພາກຜົນ

ຜົນການວິໄຈ ພົບວ່າ ໄວອາຍຸຕ່າງກັນເປັນປັດໄຈເຮັດໃຫ້ການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນແຕກຕ່າງກັນ; ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ1 ຍ່ອມມີການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຍັ້ງໃນການສື່ສານຫຼາຍກວ່າຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3 ແລະ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ຍ່ອມໃຊ້ສັບພາສາອື່ນຫຼາຍກວ່າຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 1. ເນື່ອງຈາກສະພາບແວດລ້ອມ ອັນເກີດຈາກຫຼາຍປັດໄຈທາງສັງຄົມເຊັ່ນ: ການສຶກສາ, ອາຊີບ, ອາຍຸ, ທ້ອງຖິ່ນ, ຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ເປັນເຫດສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການໃຊ້

ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ມີທ່າອ່ຽງໃນການປ່ຽນແປງ ຫຼື ກຳລັງຈະສູນຫາຍໄປ. ເຖິງແມ່ນຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ ຍັງມີການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງຮ່ວມກັນຢູ່ຈຳນວນໜຶ່ງກໍຕາມ; ແຕ່ ຍັງປາກົດເຫັນວ່າ ມີການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງຮ່ວມກັບສັບພາສາ ອື່ນ ແລະ ໃຊ້ສັບອື່ນແທນສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງອີກໃນລະດັບໜຶ່ງ. ໂດຍສະເພາະໃນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ເປັນກຸ່ມຄົນທີ່ມີ ຄວາມຕື່ນຕົວ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຮັບສິ່ງໃໝ່ໆ ເຂົ້າມາຕະຫຼອດ ເວລາ. ກຸ່ມຄົນເຫຼົ່ານີ້ຈະນິຍົມໃຊ້ສັບພາສາກາງຂອງຊາດ (ພາສາ ລາວມາດຕະຖານ) ໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນຫຼາຍທີ່ສຸດ ເພາະໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກການສຶກສາ, ສົມວນຊົນ ແລະ ການ ພົບປະຜູ້ຄົນຕ່າງຖິ່ນໃນສັງຄົມ. ເຊິ່ງພວກເຂົາຈະໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ່ງ ກໍຕໍ່ເມື່ອເວລາໃຊ້ຊີວິດຢູ່ບ້ານ ຢູ່ເຮືອນນ້ຳພໍ່ແມ່ ແລະ ຄອບຄົວ. ສ່ວນເວລາຢູ່ຮ່ວມກັບໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ໂຮງຮຽນ ຫຼື ໃນສັງຄົມທົ່ວ ໄປຈະເວົ້າພາສາລາວມາດຕະຖານເປັນຫຼັກ. ສອດຄ່ອງກັບຜົນການ ວິໄຈຂອງ ອັນຊະລີ ບຸນນະສິງ (2531) ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນການ ປ່ຽນແປງການໃຊ້ຄຳໃນພາສາລາວໂຊ່ງ ໂດຍຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນ ອາຍຸທີ 2, 3 ໄດ້ນຳເອົາຄຳສັບພາສາອື່ນເຂົ້າມາໃຊ້ຮ່ວມ ຫຼື ໃຊ້ ແທນ ຄຳສັບເກົ່າໃນພາສາລາວໂຊ່ງຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ຍັງ ພົບວ່າ ຄຳສັບທີ່ກຳລັງຈະຫາຍໄປຈາກການໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ອີກ ຈຳນວນໜຶ່ງ. ຍ້ອນໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກພາສາໄທ ມາດຕະຖານ ທີ່ເປັນພາສາທາງການ. ການວິໄຈຍັງສອດຄ່ອງກັບ ຜົນການວິໄຈຂອງ ສຸວັດທະນາ ລ່ຽມປະຫວັດ ແລະ ກັນທິມາ ວັດທະນະປະ ເສີດ (2539) ທີ່ໃຫ້ເຫັນການໃຊ້ຄຳ ແລະ ການ ແປຂອງພາສາໃນຊຸມຊົນລາວ. ຜົນການສຶກສາ ພົບວ່າ ຜູ້ບອກ ພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ໃຊ້ຄຳສັບເກົ່າຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ຈະລົດໜ້ອຍ ລົງຕາມລຳດັບໃນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2 ແລະ ຜູ້ບອກພາສາ ຮຸ່ນອາຍຸທີ 3. ພ້ອມທັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຜູ້ເວົ້າພາສາລາວທັງ 3 ຮຸ່ນອາຍຸ ໄດ້ມີການໃຊ້ຄຳສັບພາສາອື່ນ ແລະ ຄຳສັບທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃ ໜ່ເຂົ້າໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ.

ການວິໄຈການປ່ຽນແປງການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງໃນການ ສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນ ເຖິງວ່າຈະແປໄປຕາມຮຸ່ນອາຍຸຂອງຜູ້ບອກ ພາສາ ແຕ່ຮູບແບບການໃຊ້ສັບພາສາໃນແຕ່ລະຮຸ່ນອາຍຸນັ້ນ ມີ ອັດຕາຄວາມຕື່ນຕົວເທົ່າກັນ. ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ຍັງຮັກສາ ການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງໄດ້ດີຫຼາຍກວ່າ, ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2, 3 ຮັກສາການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງໄດ້ໜ້ອຍກວ່າ. ກົງກັນຂ້າມ ໃນແງ່ຂອງການໃຊ້ສັບພາສາອື່ນແທນສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງ ພັດປາກົດ ວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນຫຼາຍກວ່າ. ເພາະ ໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກການສຶກສາ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຮີດຄອງ ປະເພນີສະໄໝໃໝ່ ຕະຫຼອດຮອດການດຳລົງຊີວິດແບບໃໝ່. ເຮັດໃຫ້ພາສາ ຫຼື ສຳນຽງສຽງເວົ້າ ລວມເຖິງວັດທະນະທຳ, ຮີດ ຄອງປະເພນີແບບດັ້ງເດີມຂອງເຜົ່າຢັ່ງມີການປ່ຽນແປງໄປ. ເວົ້າ ໄດ້ວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມທາງສັງຄົມສິ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ຜູ້ບອກ ພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຂອງຕົນເອງໜ້ອຍລົງ

ແລະ ໃຊ້ສັບພາສາລາວມາດຕະຖານຫຼາຍຂຶ້ນ. ຍ້ອນວ່າໃນຊີວິດ ປະຈຳວັນ ພວກເຂົາຕ້ອງໄດ້ຕິດຕໍ່ສື່ສານກັບຄົນເຜົ່າອື່ນໃນສັງຄົມ ເຮັດໃຫ້ໂອກາດທີ່ໄດ້ໃຊ້ພາສາເຜົ່າຂອງຕົນຂ້ອນຂ້າງໜ້ອຍ ຫຼື ອາດບໍ່ໄດ້ໃຊ້ເລີຍຈົນກາຍເປັນເຫດເຮັດໃຫ້ການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າ ຢັ່ງຫຼຸດໜ້ອຍລົງ ແລະ ເກີດມີການປ່ຽນແປງໄປ. ການວິໄຈການ ປ່ຽນແປງພາສາເຜົ່າຢັ່ງອາດເປັນຂໍ້ມູນພື້ນຖານສ່ວນໜຶ່ງໃນການ ຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຕໍ່ຍອດ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດໃນການສຶກສາພາສາ ເຜົ່າຢັ່ງໃນ ສປປ ລາວ ກັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງທ້ອງຖິ່ນອື່ນໆ ທັງເປັນ ການບັນທຶກພາສາຖິ່ນຕະກູນໄຕ ເຊິ່ງຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການ ສຶກສາວິໄຈພາສາຊົນເຜົ່າ ທີ່ອາໄສຢູ່ອະນຸພາກພື້ນລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ໃນໂອກາດຕໍ່ໄປ.

5. ສະຫຼຸບ

ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນ ລວມມີ 3 ແບບ, ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາສອງຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຄືກັນມີ 4 ຮູບ ແບບ ແລະ ຄຳສັບທີ່ຜູ້ບອກພາສາທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸໃຊ້ຕ່າງກັນມີ 1 ຮູບແບບ.

ການໃຊ້ສັບທີ່ສຳພັນກັບຮຸ່ນອາຍຸພົບວ່າ: ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າ ຢັ່ງ (A) ໃນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 1 ແມ່ນກວມເປີເຊັນຫຼາຍ ກວ່າໝູ່, ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ (AB) ພົບໃນ ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ກວມຈຳນວນຫຼາຍກວ່າໝູ່ ແລະ ການ ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ (B) ພົບໃນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ກວມ ເອົາເປີເຊັນຫຼາຍກວ່າໝູ່.

ຢ່າງໃດກໍຕາມ ການປ່ຽນແປງດ້ານການໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າ ຢັ່ງທີ່ໃຊ້ສື່ສານໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ຍັງພົບວ່າ ຄົນທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ ໃຊ້ສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງ (A) ຮ່ວມກັນຢູ່ຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະ ໃຊ້ສັບ ພາສາເຜົ່າຢັ່ງຮ່ວມສັບພາສາອື່ນ(AB), ໃຊ້ສັບພາສາອື່ນ (B) ແທນສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງ (A) ອີກໃນລະດັບໜຶ່ງ. ສ່ວນການໃຊ້ສັບ ພາສາອື່ນ (B) ແທນສັບພາສາເຜົ່າຢັ່ງ (A) ນັ້ນ, ສ່ວນໃຫຍ່ຈະ ປາກົດເຫັນໃນຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2,3. ຍ້ອນວ່າ ກຸ່ມຄົນຮຸ່ນ ອາຍຸເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດໃຊ້ຄຳສັບພາສາໄດ້ຫຼາກຫຼາຍແບບໃນສັງຄົມ. ໂດຍສະເພາະຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ທີ່ເປັນກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມ ຕື່ນຕົວ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຮັບສິ່ງໃໝ່ໆ ເຂົ້າມາຕະຫຼອດເວລາ ແລະ ຈະນິຍົມໃຊ້ສັບພາສາກາງຂອງຊາດ (ພາສາລາວມາດຕະ ຖານ). ນອກນີ້, ຍັງພົບວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 3 ເປັນກຸ່ມຄົນ ທີ່ໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ່ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນໜ້ອຍລົງທີ່ສຸດ ເພາະໄດ້ຮັບ ອິດທິພົນຈາກສະພາບແວດລ້ອມສັງຄົມ, ການສຶກສາ, ສົມວນ ຊົນ, ການພົບປະຜູ້ຄົນຕ່າງຖິ່ນຢູ່ໃນສັງຄົມອື່ນໆ. ເຊິ່ງກຸ່ມຄົນເຫຼົ່າ ນີ້ (ຮຸ່ນອາຍຸທີ 3) ຈະໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ່ງ ກໍຕໍ່ເມື່ອໄດ້ໃຊ້ຊີວິດຢູ່ບ້ານ ຢູ່ເຮືອນກັບພໍ່ແມ່ ແລະ ຄອບຄົວ. ເວລາຢູ່ກັບໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ໂຮງຮຽນ ຫຼື ໃນສັງຄົມທົ່ວໄປຈະເວົ້າພາສາລາວມາດຕະຖານ ເປັນຫຼັກ. ການວິໄຈຍັງພົບວ່າ ຜູ້ບອກພາສາຮຸ່ນອາຍຸທີ 2 ກໍຂ້ອນ ຂ້າງບໍ່ອ່ອຍມັກໃຊ້ພາສາເຜົ່າຢັ່ງຫຼາຍປານໃດ. ຍ້ອນວ່າໃນຊີວິດ ປະຈຳວັນພວກເຂົາໄດ້ມີການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັບຄົນເຜົ່າອື່ນໃນ

ສັງຄົມ ດ້ວຍພາສາລາວມາຕະຖານ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງເຫັນໄດ້ວ່າ ຄົນ ເຜົ່າຍິ່ງໃນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍໃຊ້ພາສາລາວມາຕະຖານໃນການ ຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ເຜົ່າຍິ່ງ ໃຊ້ພາສາຂອງຕົນເອງຫຼຸດນ້ອຍລົງ.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມຜູ້ຄົນຄວ້າວິທະຍາສາດ ຂໍປະຕິ ຍານ ຕົນວ່າຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ມີໃນບົດຄວາມວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທາງຜົນປະໂຫຍດ ກັບພາກສ່ວນໃດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ ເອື້ອປະໂຫຍດໃຫ້ກັບພາກສ່ວນໃດພາກສ່ວນໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າມີ ຄວາມຍິນດີ ທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ ກໍລະນີມີການ ລະເມີດ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ.

7. ຄຳຂອບໃຈ

ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ ແລະ ຂໍຂອບໃຈ ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ກໍ່ຄື ມະຫາວິທະຍາໄລສຸພານຸວົງ ທີ່ສະໜັບສະ ໜູນ ດ້ວຍການສະໜອງງົບປະມານການວິໄຈ ໃນປີ 2017 ໃຫ້ທິມງານໄດ້ມີໂອກາດຄົ້ນຄວ້າ, ເກັບກຳຂໍ້ມູນທາງພາສາເຜົ່າ ຈາກພາກສະໜາມາວິເຄາະຈົນເຮັດໃຫ້ບົດວິໄຈສຳເລັດຢ່າງ ສົມບູນ.

8. ເອກະສານອ້າງອີງ

ການຈະວັດ ໂກສິຍະກຸນ. (2547). ວິເຄາະການໃຊ້ຄຳຂອງຄົນ ສາມລະດັບອາຍຸ ໃນພາສາມອນບາງກະຕິ ເຂດບາງຊຸນ ທຽນ ຈັ່ງຫວັດກຸງເທບມະຫານະຄອນ ມະຫາວິທະຍາໄລ ສີລະປະກອນ

ຄຳເຜີຍ ຈັນທະສຸກ ພ້ອມຄະນະ. (2005). ບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຈະຮິຍາ ສຽງເຢັນ ແລະ ສຸວັດທະນາ ປ່ຽມປະຫວັດ. (2560). ການແປການໃຊ້ສັບຂອງຄົນສາມລະດັບອາຍຸໃນພາສາຜູ້ໄທ ກະບ່ອງ ຈັ່ງຫວັດສະກົນນະຄອນ ຄະນະອັກສອນສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລສີລະປະກອນ

ແສງຟ້າ ໂຫລານຸພາບ. (2009). ພາສາສາດສັງຄົມ ຄະນະ ອັກສອນສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ

ສົມຊົງ ບຸລຸດພັດ. (2543). ພູມສາດພາສາຖິ່ນ ສະຖາບັນວິໄຈ ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ເພື່ອພັດທະນາຊົນນະບົດ ມະຫາວິທະຍາໄລມະຫິດົນ

ສະລິນຍາ ຈິດບັນຈິງ. (2553). ການສຶກສາປຽບທຽບລະບົບ ສຽງ ແລະ ລະບົບຄຳພາສາແຊກໃນ ສປປ ລາວ ກັບ ປະເທດໄທ ພິສະນຸໂລກ ວິທະຍານິພົນ ສູນບັນດິດ ມະຫາວິທະຍາໄລນະເລສວນ

ທັນຍາລັກ ແຊ່ລ້ຽວ. (2558). ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳໄຕ-ໄທ ໃນພູມມິພາກລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ສູນຊາດຕິພັນສຶກສາ ມະຫາວິທະຍາໄລລາຊະພັດຊຽງຮາຍ

ທະນານັນ ຕົງດີ. (2548). ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາ ຄະນະ ມະນຸດສາດ ແລະ ສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລມະຫາ ສາລະຄາມ

ນັນທະພອນ ນິວຈິນດາ. (2532). ການສຶກສາເລື່ອງສັບພາສາຍ້ ໃນຈັ່ງຫວັດສະກົນນະຄອນ ນະຄອນພະນົມ ແລະ ປາ ຈົນບູລີ ມະຫາວິທະຍາໄລສີລະປະກອນ

ບັນຍັດ ສາລີ ພ້ອມຄະນະ. (2551). ການພົ້ນຟູ ແລະ ອະນຸລັກ ພາສາ, ຕຳນານ, ປະຫວັດສາດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ການຫຼິ້ນ ພື້ນບ້ານຍ້ ບ້ານທ່າຂອນຍາງ ຕຳບົນທ່າຂອນຍາງ ອຳເພີ ກັນທະຣະວິໄຊ ຈັ່ງຫວັດມະຫາສາລະຄາມ

ປຣານີ ກຸນລະວະນິດ. (2545). ແບບລັກສະນະພາສາ ພິມຄັ້ງ ທີ2 ກຸງເທບ ພາກວິຊາພາສາສາດ ຄະນະອັກສອນສາດ ຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ

ປຣານີ ກຸນລະວະນິດ. (2550). ສັບໄທ 6 ພາສາ ກຸງເທບ ສູນ ພາສາ ແລະ ວັນນະຄະດີໄທ ຄະນະອັກສອນສາດ ຈຸລາ ລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ

ພິນະຣັດ ອັດຣະວັດນາກຸນ. (2555). ຄຳສັບທີ່ກຳລັງສູນໄປ: ຂໍ້ ສັນນິຖານກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງທາງສັບ ໃນພາສາໄທ ຖິ່ນທີ່ເວົ້າໃນຈັ່ງຫວັດນ່ານ ລາຍງານຜົນການວິໄຈ, ກຸງ ເທບ ສຳນັກງານກອງທຶນສະໜັບສະໜູນການວິໄຈ

ລັດຕະນາ ຈັນເທົາ ແລະ ສຸກ ໄຊຍະເລີດ. (2548). ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳໄທແມນ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນ ແກ່ນ

ວິໄລວັນ ຂະນິດຖານັນ. (2533). ພາສາ ແລະ ພາສາສາດ ກຸງ ເທບ ມະຫາວິທະຍາໄລທຳມະສາດ

ວະນິດາ ສາລະພອນ. (2531). ວິເຄາະການປ່ຽນແປງ ແລະ ການ ໃຊ້ຄຳຂອງຄົນສາມລະດັບອາຍຸໃນພາສາໄທຍວນ ຕຳບົນ ດອນ ເຮ່ ອຳເພີ ຄູ ບົວ ຈັ່ງຫວັດຣາດຊະບູລີ ມະຫາວິທະຍາໄລ ສີລະປະກອນ

ອຸໄທວັນ ຕັນຫຍິງ. (2526). ວິເຄາະການປ່ຽນແປງການໃຊ້ຄຳ ຂອງຄົນສາມລະດັບອາຍຸໃນພາສາລາວພວນ ມະຫາ ວິທະຍາ ໄລສີລະປະກອນ

ອັນຊຸລີ ບຸນນະສິງ. (2531). ວິເຄາະການປ່ຽນແປງການໃຊ້ຄຳ ຂອງຄົນສາມລະດັບອາຍຸ ໃນພາສາໄທ ໄຊ່ ມະຫາວິທະຍາໄລມະຫິດົນ

ອຳມະລາ ປະສິດລັດຖະສິນ. (2533). ພາສາສາດສັງຄົມ ຄະນະ ອັກສອນສາດ ຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ

ອິດສະຣິ ສະວ່າງດີ. (2557). ວິເຄາະການປ່ຽນແປງຄຳສັບ ປະກອບອາຫານໄທຖິ່ນເໜືອ ຂອງຄົນສາມຊ່ວງອາຍຸໃນ ຈັ່ງຫວັດຊຽງໃໝ່ ມະຫາວິທະຍາໄລກະເສດສາດ

Gedney William J. (2002). A comparative Tai wordlist. Michigan: University of Michigan.

Joachim Schliesinger. (2002). Ethnic groups of Laos. Bangkok: White Lotus.

Laurent Chzee. (2002). The people of Laos Rural and Ethnic Diversities. Bangkok: White Lotus.

ຕາຕະລາງ 1: ສະແດງການໃຊ້ສັບ A , AB ແລະ B ຂອງຄົນທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ

ການໃຊ້ສັບ	ສັບເຜົ່າຢັ່ງ		ສັບເຜົ່າຢັ່ງຮ່ວມສັບອື່ນ		ສັບອື່ນ	
	A	%	AB	%	B	%
ຮຸ່ນອາຍຸ						
ຮຸ່ນອາຍຸທີ1	291	72.75 %	26	6.5 %	83	20.75 %
ຮຸ່ນອາຍຸທີ2	256	64 %	56	14 %	88	22 %
ຮຸ່ນອາຍຸທີ3	176	44 %	57	14.25 %	167	41.75 %

ແຜນຜັງ ສະແດງການປຽບທຽບການໃຊ້ສັບລະຫວ່າງ A, AB, B ຂອງຄົນທັງສາມຮຸ່ນອາຍຸ

